

Plukovník gšt. Ing. Milan K u b e š a

K ÚKOLŮM VOJSKA ÚZEMNÍ OBRANY

Ohlas na článek plk. Ing. J. Vlasáka „Možné použití vojska územní obrany“ - VR č. 9/93

V koncepci výstavby Armády ČR do roku 1996 (uveřejněné v zhuštěné podobě ve VR č. 7/93) je stanoveno, že: „**Vojsko územní obrany bude určeno k obraně a ochraně důležitých objektů a prostorů, správních a hospodářských středisek a k vedení boje s diverzními, průzkumnými skupinami a výsadky protivníka. Bude působit samostatně nebo v součinnosti s polním vojskem.**“ Již na první pohled jde o úkoly obsahově široké a z hlediska plnění náročné.

V článku genmjr. Antušáka „Zásady výstavby a použití vojsk územní obrany“ (VR č. 4/93) je vyjmenováno 7 hlavních (prioritních) úkolů (a pod písmenem h je uvedena možnost plnění dalších nepředvídatelných úkolů). Ve VR č. 9/93 plk. Vlasák v článku „Možné použití vojska územní obrany“ popisuje některé další úkoly, které by vojsko územní obrany (dále VÚO) mohlo v obranné operaci plnit. Naskytá se otázka, **zda smysl vzniku vojska územní obrany jako jednoho z druhů pozemního vojska koresponduje s těmito předpokládanými úkoly** (nebo jinak, zda právě z důvodů možností plnění těchto úkolů bylo VÚO vytvořeno). Domnívám se, že se při vytvoření koncepce výstavby a použití VÚO nevzaly v úvahu všechny okolnosti. Zvláště ekonomické myšlení by v současnosti mělo být doménou funkcionářů, kteří mají o strategicky významných skutečnostech rozhodovat. Mimo jiné to předpokládá správně volený postup od cílů, kterých má být dosaženo, přes specifikaci úkolů, které k naplnění cílů vedou, až k tvorbě organizačních struktur vojsk. Celý proces by měl být završen transformací stávajících nebo vytvořením nových orgánů velení. Nejsem si jist, zda v případě konstituování VÚO byly stanoveny **reálné** úkoly a následně reálné organizační struktury. Systém velení tomuto vojsku není důsledně dorešen dodnes.

Zatímco článek ve VR č. 4/93 považuji za určitý vstup do dané problematiky, článek ve VR č. 9/93 je jistou snahou konkretizovat způsob plnění stanovených v „konceptu“. Autor článku popisuje v první části možné použití VÚO **při obraně státní hranice**. Pozorný čtenář však nemohl přehlédnout, že o zásadách použití VÚO k překrytí státní hranice se nedověděl vlastně nic. Přitom problematika použití VÚO při plnění tohoto operačního úkolu (podle situace může mít i strategický význam) přináší řadu problémů v případě napadení státu s překvapením nebo po

krátkém období krize (tedy z našeho hlediska po krátkém období přípravy). Uvedu jen některé momenty, které autor nevzpomenul:

a) **čas** potřebný k mobilizačnímu rozvíjení nedoplněných VÚO, jejich základnímu stmelení a zaujetí obrany by pravděpodobně překročil potřebnou normu, která by zaručovala zachování podstaty příkrytí státní hranice,

b) **nedomyšlená dislokace** (prapor nebo dokonce i dva prapory v jedné posádce), způsob mobilizačního rozvíjení a následné operační nebo bojové rozvíjení do bojových sestav na státní hranici vytváří předpoklady k tomu, že již v době přípravy mohou nastat komplikace v důsledku provádění poměrně četných přesunů a manévru,

c) **bojový potenciál** pěších i smíšených praporů VÚO by pravděpodobně byl nesrovnatelně nižší v porovnání s protivníkem, který se rozhodl k napadení našeho státu, čímž by ani na vedlejších směrech nebyly vytvořeny předpoklady k dosažení úspěchu v obraně,

d) **omezené možnosti pohybu** (manévru) VÚO nevytvářejí podmínky k vedení pružné a manévrovací obrany, atd.

Tyto, a daly by se najít další skutečnosti, by mohly **zpochybnit** reálnost použití VÚO k **obraně prostorů a směrů** v příhraničních oblastech.

V další části článku je popisováno použití VÚO v **hloubce teritoria** (nebo také v hloubce operační sestavy armádního sboru). Kromě toho, že celá část na mne působí dojmem neuspořádanosti, mám připomínky k věcnému obsahu vyjmenovaných variant. Zvláště **budování a bránění důležitých klíčových prostorů operačního významu** (str. 64) nebo **budování prostorů obrany (čáry) pro polní vojska přisunující se z hloubky nebo ta, která vedou bojovou činnost s protivníkem** jsou podle mého názoru těžko obhajitelné. Rovněž ničení výsadek a diverzních skupin v hloubce teritoria je diskutabilní ve variantě zahájené napadením s překvapením nebo po krátkém období příprav. Důvody k zpochybnění reálnosti plnění těchto úkolů by mohly být obdobné jako v případě obrany na státní hranici. Intenzivnější způsob zabezpečování pořádku v součinnosti s Policií ČR v porovnání s plněním úkolů v míru (str. 67) se do článku zřejmě dostalo nedopatřením. V míru se nepředpokládá plnit VÚO jakékoli úkoly.

Jsem toho názoru, že úkoly pro VÚO stanovené koncepcí výstavby a nekriticky rozvedené v článku plk. Vlasáka **jsou rozsáhlejší, než je schopen tento druh vojska „unést“**. Předpokládaná výzbroj, nulová mírová naplněnost, nedomyšlená dislokace a systém mobilizačního rozvíjení, jakož i velení nevytváří vhodné výchozí podmínky pro plnění **rovnocenných úkolů**, které plní polní vojsko. Těmito rovnocennými úkoly jsou všechny úkoly související s vedením bojové činnosti v prostorech obrany. nebylo by nasazení VÚO na jeden z nejsložitějších úkolů bojové činnosti hazardem a zbytečnou obětí? Vždyť pružnou a manévrovou obranu je schopno vést pouze dobře vycvičené, na potřebné úrovni vyzbrojené, v krátkých časových lhůtách dosažitelné a dostatečně mobilně vybavené polní vojsko a síly rychlého nasazení. Tendence využívat brigády územní obrany (se smíšeným praporem) po celém teritoriu armádního sboru právě k těmto nejsložitějším úkolům, obrany mne vede k názoru, že je z těchto brigád vytvářeno **další polní vojsko**

(„**druhé kategorie**“), které s původním smyslem vzniku VÚO, založeného na územním principu výstavby, výcviku, doplňování, ale i bojového použití má málo společného.

Otázka velení VÚO není dořešena do důsledků a ani plk. Vlasák tento problém nenastoluje. Proklamovaný požadavek **třístupňového** velení (hlavní místo velení - armádní sbor - brigáda) není realizován v případě brigád územní obrany podřízených vyššímu doplňovacímu velitelství (VDV). Naskýtá se však toto možné řešení:

- v rámci transformace Armády ČR převést VDV a místní vojenské správy (OVS a MěVS) právě na tato velitelství brigád, praporů (rot a čet) vojska územní obrany,
- tato velitelství by v míru i za války mohla plnit stejné funkce jako plní nyní VDV a MVS a navíc úkoly výcviku a za války velet vojskům na daném území,
- tento systém by pravděpodobně vyžadoval posílení současných VDV a MVS velitelskými a štábními pracovníky (místo zamýšlených nově vytvářených velitelství brigád a praporů) a částečnou úpravu struktury na hlavním místě velení a velitelství armádních sborů.

Jeví se mi docela reálné, aby byly vytvořeny:

- ◆ v bývalých krajích **brigády územní obrany** s velitelstvím vzniklým transformací VDV,

- ◆ v současných okresech **prapory** (samostatné rotý nebo skupiny) **územní obrany** s velitelstvím vzniklým z OVS nebo MěVS,

- ◆ ve vybraných obcích **jednotky** (čety, družstva nebo skupiny) v čele se starostou (zde pravděpodobně jen za branné pohotovosti státu).

Své úvahy bych shrnul do těchto navrhovaných opatření:

① „Ubrat“ vojsku územní obrany úkol - **vést obranu směrů a prostorů**, což vyřešit:

- dalšími mobilizačně vytvářenými svazky a útvary „B“ polního vojska (výzbroj a technika by musela být zřejmě vzata z počtů VÚO), nebo
- převedením brigád územní obrany (se smíšenými prapory) do polního vojska.

② Úkoly obrany (ochrany) plněné VÚO uvažovat jen v rozsahu ochrany a obrany objektů (i v příhraničních prostorech), obrany osad (i v příhraničních prostorech), správních ekonomických center, budování zátarasů všeho druhu na „svém“ teritoriu, obrany spádových území před diverzními skupinami (**ne proti výsadbům, protivníka**).

③ Na úkor polního vojska mít i v míru VÚO **částečně naplněné**, a to v závislosti na konkrétních podmínkách daného teritoria okresu, kraje nebo teritoria armádního sboru. Tím vytvořit i předpoklady pro potřebné udržování výzbroje a techniky, výcvik vojsk a přípravu orgánů velení VÚO v případě jakéhokoli nevojenského i vojenského ohrožení.

④ Územní princip aplikovat důsledně i na vybudování celého systému velení (od generálního štábu Armády ČR až po nejnižší taktické stupně), k čemuž využít existujících a dosti početných VDV a MVS.

⑤ Tento princip uplatnit i v systému mobilizačního rozvinování VÚO s cílem jasně vymezit hranice odpovědnosti za přípravu a použití VÚO mezi orgány velení polního vojska a VÚO.

* * *

V článku jsem se zaměřil na nejsložitější úkoly, které by mělo VÚO plnit a které, podle mého názoru, nekriticky ve svém článku plk. Vlasák interpretoval. Návrhy, které uvádím, jsou bezesporu polemické, ale mou snahou je upozornit na některé problémy, jejichž neřešení by v budoucnu mohlo znamenat ztráty, a to nejen ekonomické.

Podplukovník Ing. Luděk H o d b o d', CSc.

VOJSKO ÚZEMNÍ OBRANY - TEORIE A PRAXE

Reakce na článek plk. Ing. J. Vlasáka „Možné použití vojska územní obrany“ - VR č. 9/93

V posledních měsících se ve vojenském odborném tisku, tj. především ve Vojenských rozhledech, ale i v jiných materiálech poměrně často řeší problematiku použití vojska územní obrany (VÚO). Uvedený článek mne přiměl k zareagování (podobně jako ve VR č. 7/93 článek plk. prof. Ing. K. Novotného, CSc.), protože v jeho obsahu se prolínají názory na použití VÚO s úkoly pozemního vojska v celku (např. VR 9/93 s. 65 a 66) a uvádí víceméně obecná tvrzení bez jejich potřebné konkretizace.

* * *

Domnívám se, že základním problémem téměř všech těchto materiálů je skutečnost, že problematika VÚO (stejně jako u celého pozemního vojska) je řeše-